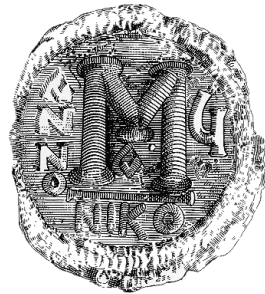

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за истражување

Месечна информација

10/2009

ноември, 2009 година

С О Д Р Ж И Н А

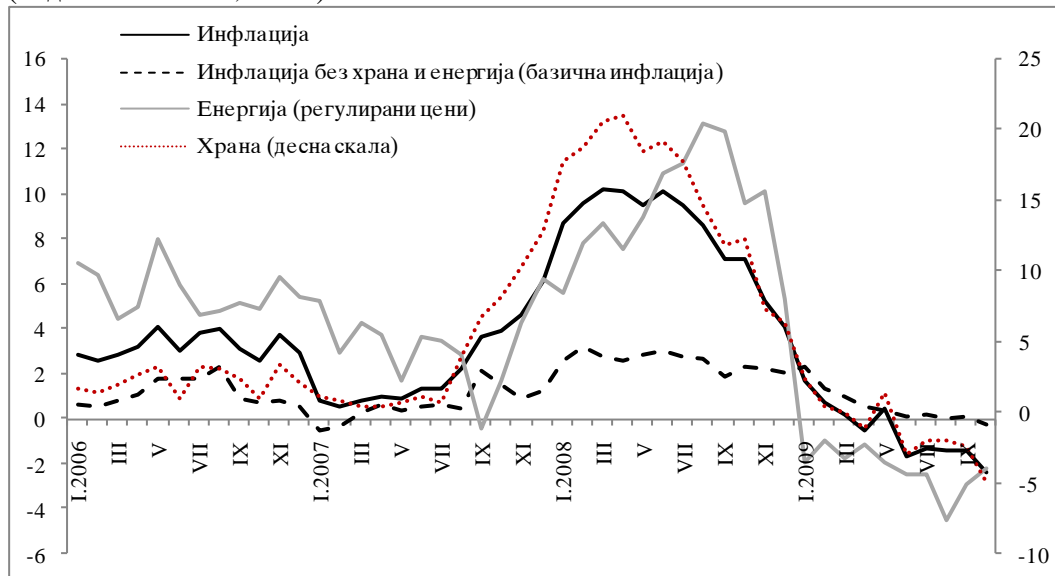
1. ЦЕНИ	3
1.1. Анкета за инфлациските очекувања.....	6
2. ПЛАТИ.....	7
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ.....	9
4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА.....	12
5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ.....	16
6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ	19
7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС	20
СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ	24

1. ЦЕНИ

Намалувањето на цените, започнато од средината на годината, продолжи и во октомври 2009 година, кога нивото на потрошувачките цени забележа пад на месечна основа од 0,4%. Поволните временски услови што преовладуваа во текот на октомври може да се сметаат за еден од факторите за натамошно, и воедно, невообичаено намалување на цените на свежата храна (на овошјето и зеленчукот), коишто најмногу придонесоа за месечното намалување на вкупното ценовно ниво. Покрај свежата храна, забележително намалување беше регистрирано и кај цените на маснотиите, како и кај цените на нафтените деривати (согласно со движењето на цената на суровата нафта), додека цените на останатите категории, генерално, се задржаа на нивото од септември. На годишна основа се забележува натамошно продлабочување на негативната стапка на инфлација на -2,4%, во услови на пад на цените на увезените и домашните производи и најверојатно поизразено намалување на личната потрошувачка. Анализирани по компоненти, годишната стапка на инфлација се објаснува со намалените цени на храната (најмногу на зеленчукот, маснотиите и на млечните производи), на нафтените деривати, додека цените на месото и на електричната енергија и натаму се одржуваат на повисоко ниво. Воедно, зголемен пад на цените е забележан и во однос на крајот на претходната година, при што нивото на цените во октомври е пониско во однос на декември за 2,8% (пад од 2,5% во претходниот месец). Кумулативната стапка на инфлација за периодот јануари-октомври 2009 година изнесува -0,6%.

Базичната инфлација (инфлација без храна и енергија) во октомври 2009 година е негативна на годишна основа и изнесува -0,3% (во септември изнесуваше 0,1%). Влегувањето на базичната инфлација во негативна зона е резултат на пониските трошоци за образование и поевтините сообраќајни средства. Ваквата динамика кај долгорочната компонента на инфлацијата укажува дека во македонската економија се исцрпи инфлациските притисоци. Доколку се исклучи само храната, трошоците на животот во октомври 2009 година се пониски во споредба со истиот месец од претходната година за 0,7%.

Графикон 1
Остварена и базична инфлација
(годишни стапки, во %)

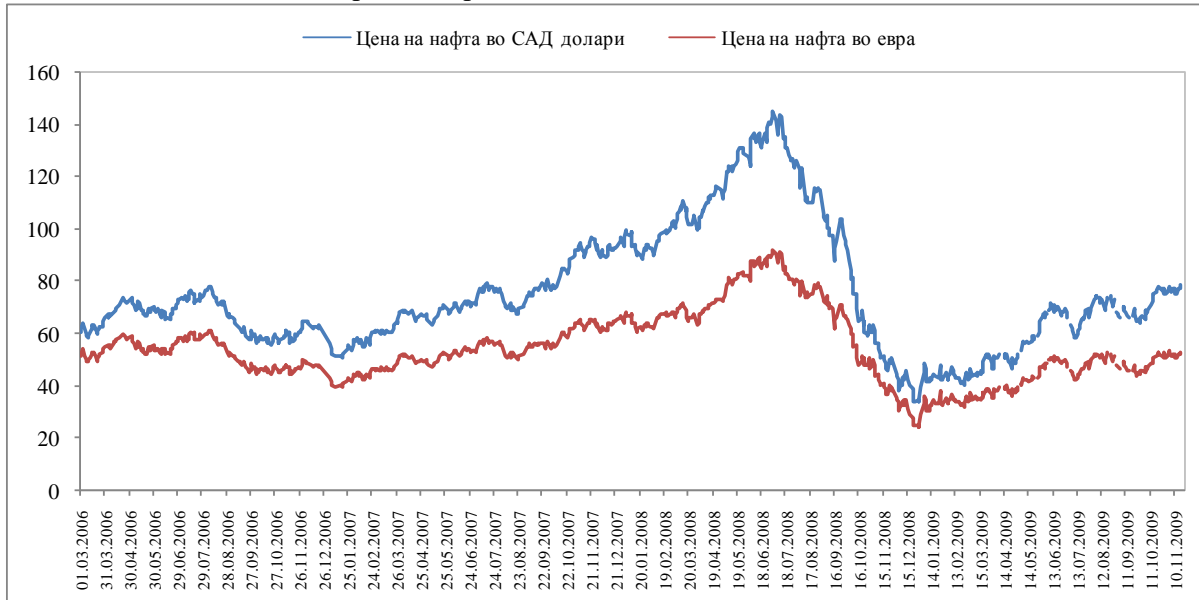

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Негативна годишна стапка на инфлација остварена во октомври отстапува од проекцијата, според која за октомври се очекуваше инфлација од -1,4%. Отстапувањето е резултат на подлабокиот пад на цените на храната, поради нереализираниот вообичаен сезонски пораст на цените на свежата храна во месец октомври. Врз основа на истата проекција, во последниот квартал од годината се очекуваше годишна стапка на инфлација од -1,2%, но имајќи го предвид октомвриското отстапување може да се очекува падот на цените во последниот квартал да биде нешто поголем од проектираниот, а со тоа и инфлацијата за цела 2009 година да биде малку пониска.

По месечниот пад од 6,6% во септември, цената на нафтата на светските берзи во октомври повторно забележа зголемување и го достигна највисокото ниво во последните дванаесет месеци. Така, цената на нафтата од типот „брент“ изнесуваше 73,2 САД-долари за барел, што е повеќе за 8,1% од претходниот месец. Ваквото движење на цената на нафтата е резултат на слабеењето на вредноста на САД-доларот, на најновите проекции на ОПЕК за поголема побарувачка на нафта за следната година, на подобрените берзански резултати, како и на објавените податоци за помал раст на залихите на нафта во САД од очекуваниот. Високата цена на нафтата се одржуваше и во текот на ноември, кога цената главно се движеше околу 77,0 САД-долари за барел (од 09 до 18 ноември), со што забележа пораст од 0,6% во однос на претходниот двонеделен период (главно поради натамошното слабеење на вредноста на САД-доларот и на ревидираните проекции од страна на ОПЕК за поголема глобална побарувачка на нафта од 50 илјади барели на ден). Согласно со најновите движења на цената на нафтата на светскиот пазар, на 23 ноември Регулаторната комисија за енергетика донесе одлука за намалување на рафинериските и зголемување на малопродажните цени на нафтените деривати (во просек за 0,17% и 1,64%, соодветно).

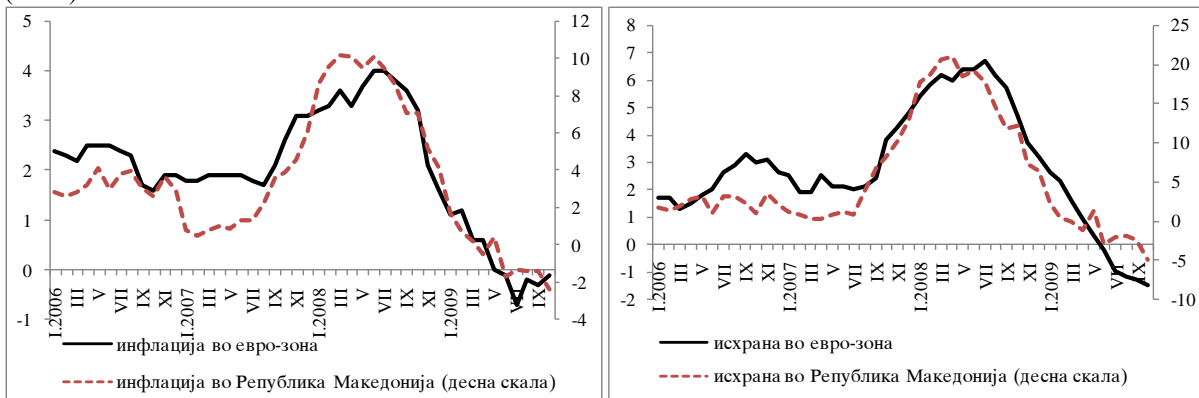
Графикон 2
Движење на цената на нафтата „брент“

Извор: Управа за информации за енергетиката (The Energy Information Administration) - статистичка агенција на Министерството за енергетика на САД.

Трендот на негативни **годишни стапки на инфлација** продолжува и во **евро-зоната** . Така, во октомври 2009 година, годишната стапка на инфлација изнесуваше **-0,1%**. Годишниот пад на цените во евро-зоната е последица на падот на цените кај енергентите (бензините, нафтата за домаќинства и гасот) и кај храната (млечните производи и зеленчукот), додека најзначаен пораст имаат цените на тутунот и цените во угостителството. Од друга страна, **споредено со претходниот месец**, цените веќе се повисоки за **0,2%**, првенствено заради повисоките цени на облеката и обувките, додека најголем пад имаат цените на туристичките пакет-аранжмани и на бензините.

Графикон 3
Годишни стапки на инфлација и цени на исхрана во евро-зоната и во Македонија (во %)

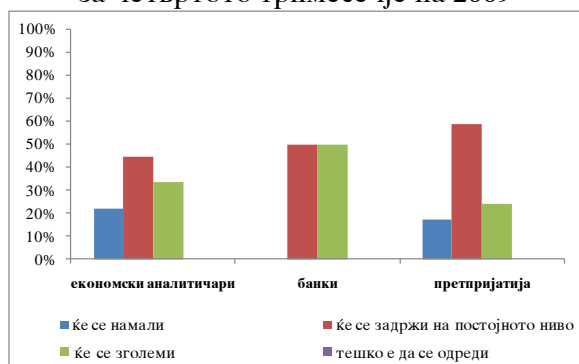
Извор: Еуростат и ДЗС.

1.1. Анкета за инфлациските очекувања

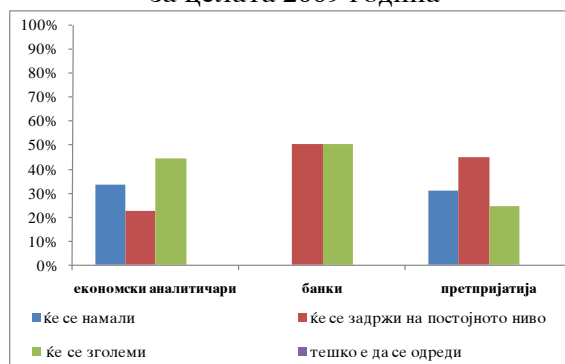
Според Анкетата за инфлациските очекувања, спроведена во почетокот на ноември 2009 година¹, најголем дел од испитаниците (55%) очекуваат просечната годишна стапка на инфлација **во четвртото тримесечје на 2009 година** да остане стабилна во текот на целиот квартал, 29% очекуваат повисока инфлација (т.е. намалување на дефлацијата), а 16% очекуваат уште пониска инфлација (т.е. повисока дефлација). Притоа, скоро една половина (45%) од **аналитичарите** сметаат дека инфлацијата ќе се задржи на постојното ниво, една третина (33%) сметаат дека таа ќе биде повисока, а 22% дека ќе биде уште пониска. Половина од **банките** сметаат дека инфлацијата ќе остане непроменета, а другата половина сметаат дека таа ќе се зголеми. Најголемиот дел од **претпријатијата** (59%) очекуваат инфлацијата да стагнира, 24% очекуваат пораст, а 17% предвидуваат понатамошно намалување. *Просечната очекувана стапка на инфлација за последниот месец на 2009 година, врз основа на резултатите од анкетата, изнесува -2,2%.*

Графикон 4

Распределба на одговорите за инфлациските очекувања по групи испитаници за четвртото тримесечје на 2009

за целата 2009 година

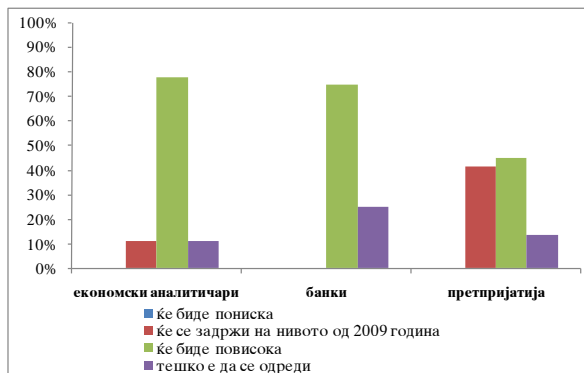
Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања.

Што се однесува на **целата 2009 година**, мнозинство од испитаниците (41%) се на мислење дека просечната стапка на инфлација ќе остане на нивото од просекот за периодот јануари-октомври (-0,6%), 31% сметаат дека ќе биде повисока, а 28% дека и понатаму ќе се намалува, односно ќе биде пониска од -0,6%. Притоа, приближно една половина (45%) од **аналитичарите** сметаат дека инфлацијата ќе порасне, една третина дека ќе се намали, а преостанатите дека инфлацијата ќе остане стабилна до крајот на годината. Очекувањата на **банките** се поделени, односно половина од нив сметаат дека инфлацијата ќе остане непроменета, а другата половина сметаат дека таа ќе се зголеми во однос на просекот јануари-октомври. За разлика од аналитичарите, мнозинството (45%) кај **претпријатијата** сметаат дека инфлацијата за целата 2009 година ќе остане непроменета, околу една третина сметаат дека ќе биде пониска од просечната за првите десет месеци, а останатиот дел сметаат дека ќе биде повисока. *Економските субјекти очекуваат просечната стапка на инфлација во 2009 година да изнесува -0,6%.*

¹ Анкетата имаше одзив од 58%, односно на анкетата одговорија 42 од 73 испитаници. Гледано по субјекти, највисок одзив имаше кај економските аналитичари (69%), при нешто послаб одзив кај банките (57%) и кај претпријатијата (55%).

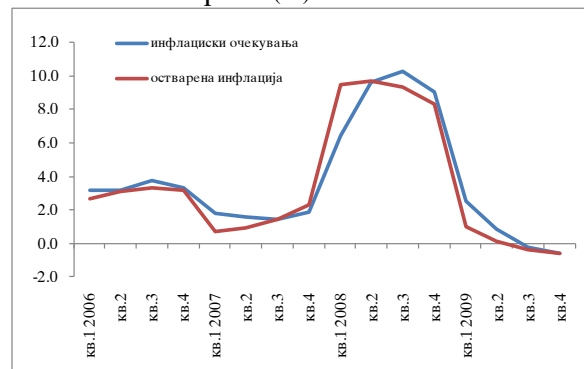
Во однос на очекувањата за следната 2010 година, повеќе од половина (55%) од испитаниците сметаат дека стапката на инфлација ќе биде повисока споредено со 2009 година, околу една третина имаат стабилни инфлациски очекувања, а преостанатите сметаат дека движењето на инфлацијата тешко може да се процени. Притоа, значаен дел (78%) од *аналитичарите* сметаат дека инфлацијата ќе порасне, исто како и најголемиот дел (75%) од *банките*. Кај *претпријатијата*, мнозинството (45%) сметаат дека инфлацијата ќе порасне, иако добар дел од нив (41%) очекуваат стабилизирање. *Просечната стапка на инфлација за 2010 година базирана врз очекувањата на економските субјекти изнесува околу 1,0%, што соодветствува со проекциите на НБРМ за инфлацијата за овој период.*

Графикон 5
Распределба на одговорите за инфлациските очекувања по групи испитаници за 2010 година

Извор: НБРМ, Анкета за инфлациските очекувања и ДЗС.

Графикон 6
Очекувања за просечната стапка на инфлација до крајот на годината и остварена просечна инфлација во тековниот квартал (%)

Како најчесто потенцирани фактори, коишто влијаат во насока на позитивни очекувања кај економските субјекти, се очекувањата за побрзо закрепнување на глобалната економија и имплицитниот ефект врз странската ефективна побарувачка, порастот на цените на енергентите (нафта и електрична енергија), поддршката на домашната побарувачка од фискалната политика, како и постепеното стабилизирање на тековите во финансискиот сектор. Како фактори коишто влијаат да се очекува намалување на цените се наведуваат бавното и нерамномерното закрепнување на глобалната економија, песимистичките очекувања за домашната економска активност, затегнатата монетарна политика и строгите услови за пристап до финансиските производи.

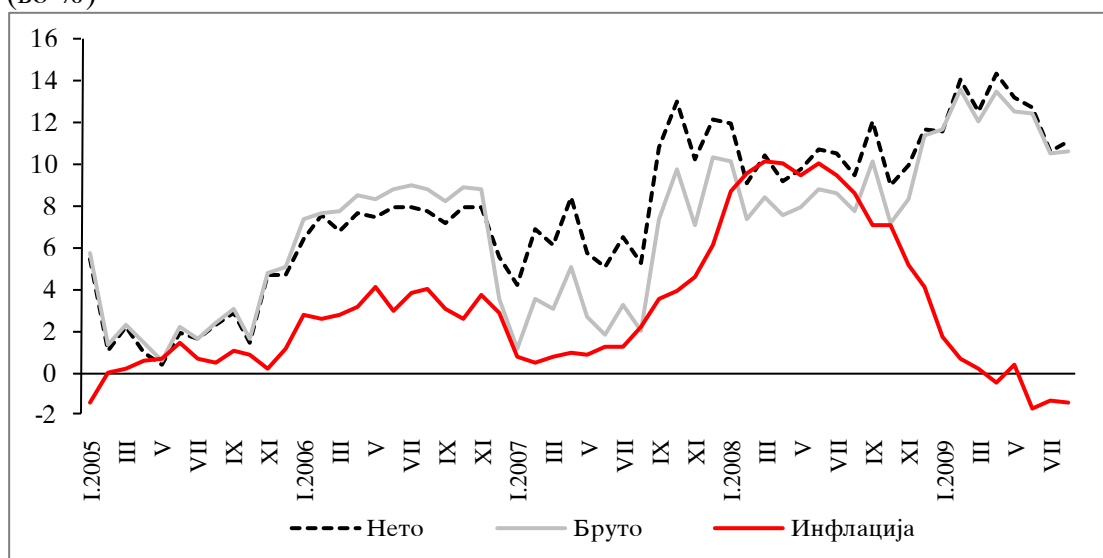
2. ПЛАТИ

Просечната исплатена **нето-плата** во август беше повисока од просечната плата во јули за 0,5%, со што беше прекинат трендот на намалување на платите од претходните три месеци. При месечен пад на трошоците на живот од 0,3%, реалниот раст на платата во август изнесуваше 0,8%. Раст на платите беше забележан кај сите три сектори на економијата, највисок кај земјоделството (4,2%), а најнизок кај индустријата (0,1%). Просечната **брuto-плата** во август имаше номинален раст од 0,1%, односно реален раст од 0,4%.

Споредено со соодветниот месец од претходната година, просечните нето и бруто-плати, коригирани за структурната промена², имаат номинален пораст од 11,2% и 10,6%, што при стапка на инфлација од -1,4% значи реален пораст од 12,7%, односно 12,2%, соодветно. Високиот годишен раст на платите во најголема мерка се должи на покачувањето на платите на вработените во јавната администрација во септември 2008 година. Номиналната стапка на раст на нето и на бруто-платата според официјалните податоци, без корекцијата за промената во начинот на пресметка на платите, изнесува 25,6%, односно 15,6%. Структурно гледано, годишен раст на нето-платите во август се забележува кај сите дејности, при што најизразен пораст имаат платите во рибарството, рударството, образованието и угостителството, додека најнизок раст имаат платите во трговијата и во преработувачката индустрија.

Графикон 7

Годишни стапки на раст кај платите* и инфлацијата
(во %)

* Од јануари 2009, прикажани се коригираните стапки на раст од НБРМ.

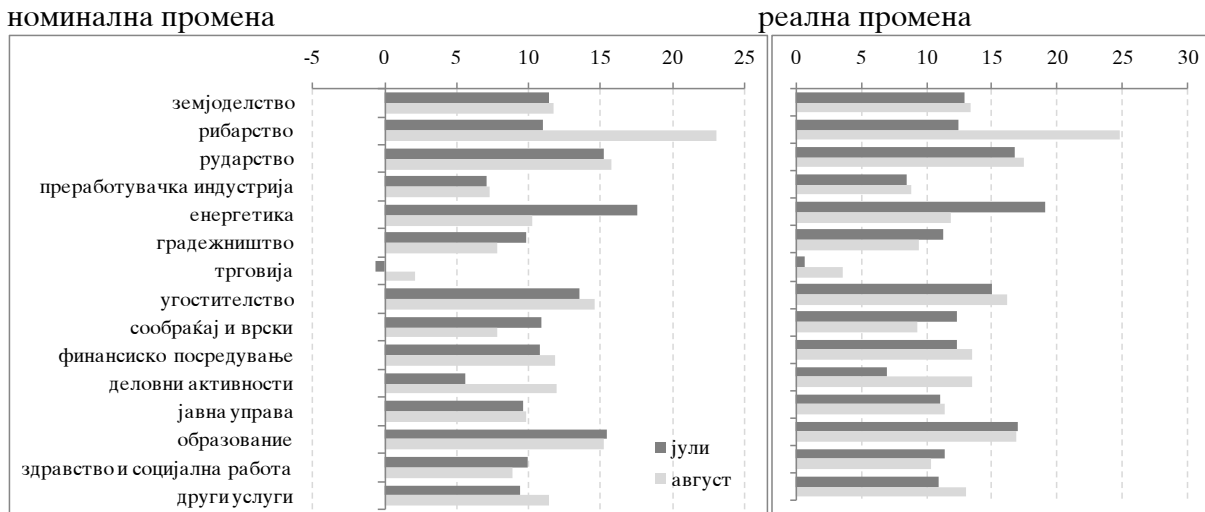
Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Во однос на крајот од претходната година, нето-платата во август е повисока за 1,3%, номинално, односно 3,8%, реално, што укажува на ригидност кај платите и на нивно бавно прилагодување на забавената економска активност. Притоа, платите најмногу пораснале во рударството (7,3%), другите деловни активности (7,1%) и градежништвото (6,9%). Во исто време, номиналниот и реалниот раст на **бруто-платата** во август во однос на крајот од претходната година изнесува 0,6% и 3,1%, соодветно.

² Корекцијата е направена од страна на Дирекцијата за истражување на НБРМ, на тој начин што е претпоставено дека платата од декември 2008 година е иста со платата во јануари 2009 година, а потоа на овој износ се надоврзани месечните стапки на раст објавени од ДЗС. Со оглед на тоа што историските месечните стапки на раст за месец јануари не укажуваат на изразена сезонска динамика, како и со оглед на тоа што за јануари 2009 немаше позначителни очекувани зголемувања на платите, ваквиот пристап се чини оправдан.

Графикон 8
 Просечна нето-плата по сектори*
 (годишни промени, во %)
 номинална промена

* прикажани се коригираните стапки

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ

Обемот на индустриското производство во септември беше повисок од претходниот месец за 13,6% (за 7,8% според сезонски прилагодените податоци). Ова е веќе втор месец по ред како индустриското производство бележи висок месечен раст, по растот од август од 7,6% (6,1% според сезонски прилагодените податоци), што може да се толкува како првичен знак за подобрување на состојбата во реалниот сектор. Сепак, високиот месечен раст повторно целосно се должи на добрите остварувања кај една дејност - производството на метални производи, која има забележано пораст од 76%, заради што останува неизвесно дали подобрувањето е од привремен или од траен карактер.

Гледано на годишна основа, падот на индустриското производство во август и септември изнесува 9,9% и 9,8%, соодветно, што е двојно помалку од падот во јули од 19,8%. Ваквиот намален интензитет на годишната стапка на пад на индустриското производство во септември се должи на високиот позитивен придонес на производството на метални производи, чијшто обем е зголемен за 9,3%, како и на забавувањето на падот кај производството на основни метали, којшто се сведе на 35% во септември (од 55%, колку што изнесуваше во првите седум месеци од годината). Во исто време, општата состојба во индустријата и понатаму е неповолна, бидејќи дури 18 од 24 оддели, односно 78% од индексот, имаат намалување на производството.

Графикон 9
Индекс на индустриското производство
(месечни нивоа, 2005=100)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Дивергентни движења се забележуваат кај **останатите сектори од економијата**. Така, откако забележа голем месечен пад во јули од 30,8% (35,8% според податоците прилагодени според сезонските влијанија), **извршените градежни работи** во август имаат минимален месечен раст од 2,4% (1,9% според податоците прилагодени според сезонските влијанија). Годишните стапки на раст укажуваат на влошување на состојбата во градежништвото, според кои градежништвото во јули и август има пад од 0,3% и 1%, соодветно, споредено со растот од 9,3% од првото полугодие. По растот од претходните два месеца, прометот во **трговијата** во август има месечен пад од 6,2%, односно од 0,5%, според податоците прилагодени според сезонските влијанија. Сепак, годишниот пад кај трговијата во август забави на 5,8%, од просечен пад од 9,4% во првите седум месеци. **Телекомуникацискиот сообраќај** во август има месечен пад од 2,9%, којшто се должи целосно на сезонските ефекти, бидејќи податоците прилагодени според сезонските влијанија укажуваат на месечен раст на сообраќајот во телекомуникациите од 1,8%. На годишна основа, растот кај телекомуникациите продолжи и во август и изнесуваше 6,6%.

Графикон 10

Годишни стапки на раст кај одделни сектори од економијата
(во проценти)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Во согласност со влошувањето на состојбата во градежништвото, и вредноста на објектите за кои се издадени **одобренија за градење** во септември е пониска за 28,7% од соодветниот период од претходната година, заради што може да се очекува забавување на градежната активност и во периодот што следува. Песимистичките очекувања се поткрепени и со оценките на раководителите на градежните претпријатија³, чиишто очекувања за порачките во наредните три месеци се на најниско ниво од почетокот на годината.

Движењата кај расположливите индикативни податоци укажуваат на продолжување на негативниот тренд кај **личната потрошувачка** и во третото тримесечје на годината. Така, прометот во трговијата на мало во јули и август има мал реален раст од 0,9%, за разлика од падот од 3,6% во второто тримесечје, падот кај приходите од ДДВ во Буџетот во третото тримесечје е забавен во однос на второто тримесечје (3,8% наспроти 14%) слично како и падот кај увозот на стоки за широка потрошувачка (-6,3% во јули и август, наспроти 8,5% во второто тримесечје). Сепак, значителен пад во третото тримесечје (од 5,5%) има домашното производство на потрошни добра, наспроти растот од 0,2% во второто тримесечје. Во услови кога доходот на населението продолжува стабилно да расте, намалената потрошувачка се должи на забавеното кредитирање и на

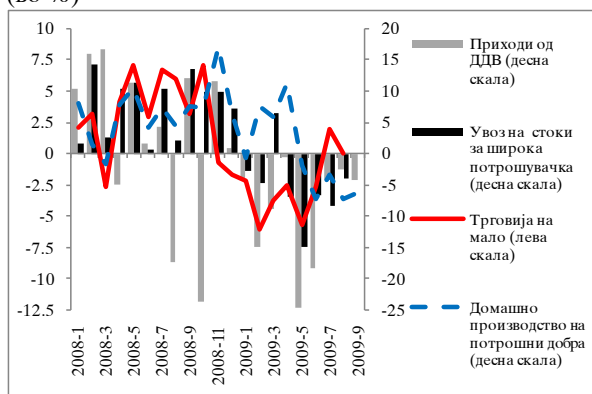
³Од Анкетата за деловни тенденции во градежништвото на ДЗС, од ноември.

зголемената внимателност на населението, во услови на влошени очекувања и зголемена неизвесност за иднината. Влошените очекувања, надополнети со стеснувањето на изворите за финансирање, придонесуваат за пад и на **инвестициската активност**, што се огледа во забавувањето на реалниот раст кај извршените градежни работи, на 0,7% во јули и август, од 15,3%, колку што изнесуваше во второто тримесечје, во реалниот пад кај увозот на средства за работа (10,8% во јули и август, исто како и во второто тримесечје), како и кај домашното производство на средства за работа (пад од 19,3% во третиот квартал, наспроти 40,1% во вториот). Забавувањето на реалниот раст кај трошоците за стоки и услуги во Буџетот (на 1,1% во третиот квартал, од 12,4% во вториот) укажуваат на повторен реален пад кај **јавната потрошувачка**, додека, намалувањето на дефицитот во трговската размена со странство упатува на позитивен придонес на нето-извозот кон растот на БДП и во третото тримесечје.

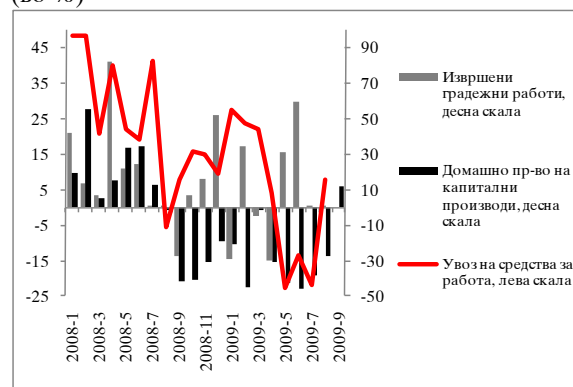
Графикон 11

Движења индикативните категории за расходните компоненти на БДП

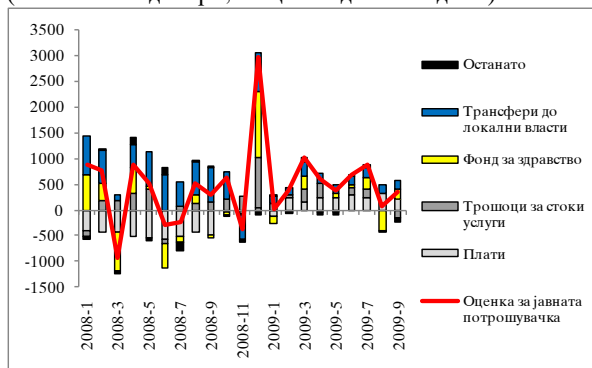
Лична потрошувачка, годишни реални промени (во %)

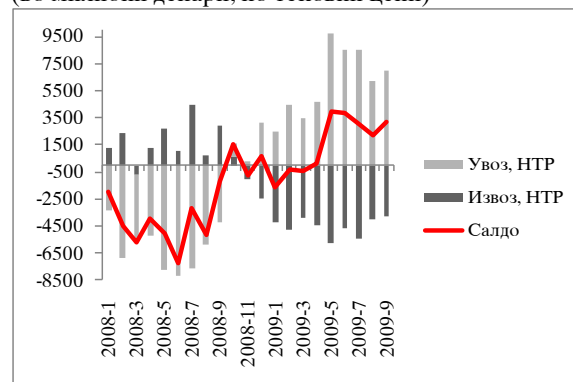
Бруто-инвестиции, годишни реални промени (во %)

Јавна потрошувачка, годишни реални промени (во милиони денари, по цени од 2007 година)

Нето-извоз, годишни номинални промени (во милиони денари, по тековни цени)

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРМ.

4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА

Во првите осум месеци на 2009 година, дефицитот во тековната сметка на билансот на плаќања изнесува 394,5 милиони евра или 6,2% од БДП, што претставува подобрување за 0,5 процентни поени во споредба со истиот период од 2008 година. Стеснувањето на

негативниот јаз во тековната сметка во најголем дел произлегува од подобрувањето на трговскиот биланс (стеснување на дефицитот за 1,7 п.п. од БДП на годишна основа), коешто делумно е неутрализирано со негативната промена кај подбилансот на доходот (за 1,4 п.п. од БДП на годишна основа).

Наспроти високиот дефицит во тековната сметка во првиот квартал на 2009 година и делумното стабилизирање на нерамнотежата во вториот квартал на годината, во првите два месеца од третиот квартал на 2009 година (јули и август) е остварен суфицит од 46,6 милиони евра (во истиот период на 2008 година беше регистриран дефицит од 49,7 милиони евра). Ваквиот пресврт во тековите го отсликува понатамошното стеснување на трговскиот дефицит (за 25% на годишна основа) и поволната динамика на тековните трансфери. Поинтензивното опаѓање на увозот, кој започна во вториот квартал на 2009 година, продолжи и во овие месеци, под влијание на намалената побарувачка на сировини за производство и извоз, намалениот увоз на енергенти, но и заради депресираната домашна побарувачка. Воедно, позитивната динамика на нето-приливите од приватните трансфери се засили, при што годишниот раст достигна 17,5%, наспроти 3,7% во претходниот квартал. Споредено со проекцијата од октомври 2009 година, остварениот суфицит во тековната сметка во јули и август изнесува 43,8% од проектираниот суфицит за третиот квартал.

Во периодот јули-август 2009 година, нето-приливите од приватните трансфери достигнаа 265,5 милиони евра и го надминаа трговскиот дефицит за 14,5%. Нето-ефективата, како најголема ставка во рамки на приватните трансфери, забележа годишен пораст од 21,2% и воедно достигна 68,7% од предвидениот износ за третиот квартал. Позитивната динамика кај нето-ефективата продолжи и во септември и октомври (годишен раст на нето-откупот на менувачкиот пазар од 38,3% и 49,6%, соодветно) и укажа на значително стабилизирани очекувања на економските субјекти. Така, нето-откупот на менувачкиот пазар во периодот јануари-октомври достигна 612,1 милион евра, односно 13,6% повеќе од истиот период од 2008 година.

Согласно со намалената трговска размена, во периодот јули-август 2009 година беа намалени и нето-одливите врз основа на транспортните услуги, додека повисокиот број на странски посетители услови повисоки нето-приливи од патување. Ваквите тенденции условија **позитивно салдо кај подбилансот на услуги** (годишен пораст од 13,3%). Наспроти тоа, **подбилансот на доход** беше единствената компонента од тековната сметка којашто **забележа негативна годишна динамика**, односно во периодот јули-август е регистрирано негативно салдо во износ од 12,5 милиони евра (наспроти суфицитот во истиот период од претходната година).

Во првите два месеца на третиот квартал на 2009 година, државата мобилизира значајни финансиски приливи од странство, така што во капитално-финансиската сметка се остварени високи нето-приливи во износ од 246,9 милиони евра (повисоки за 2,6 пати во споредба со истиот период на 2008 година). Високите капитални приливи во услови на суфицит во тековната сметка овозможија значајна акумулација на девизните резерви во износ од 301,4 милиони евра. **Во јули 2009 година беше издадена втората еврообврзница⁴**, така што портфолио-инвестициите имаа најголемо учество од 61,6% во вкупните нето-приливи. Сепак, доколку се исклучи ефектот од еврообврзницата, портфолио-

---

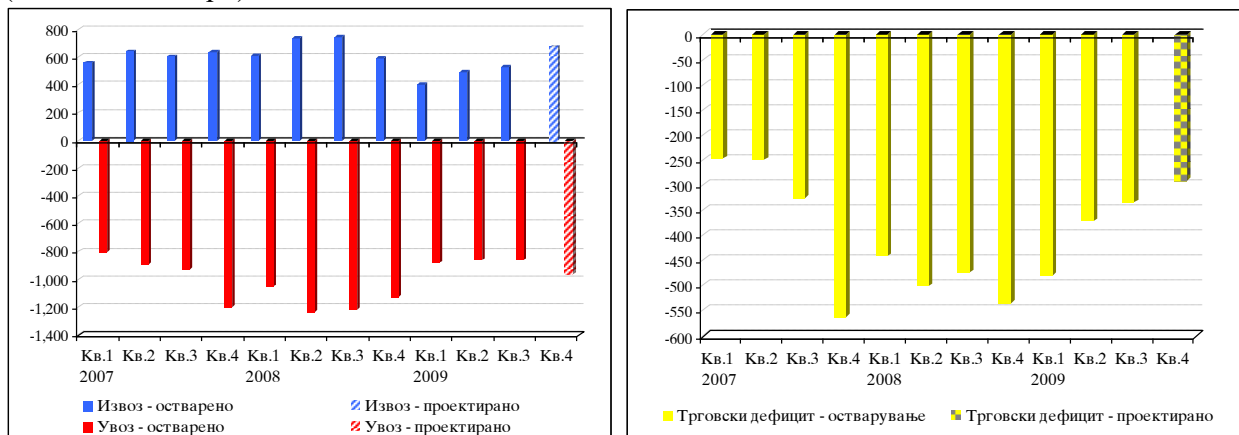
⁴ На 08.07.2009 година, Владата на Република Македонија ја издаде втората еврообврзница во износ од 175 милиони евра, со рок на достасување на 08.01.2013 година и каматна стапка од 9,875%.

инвестициите бележат нето-одливи, коишто се очекува да продолжат и во наредните два месеца. Така, според податоците од Македонската берза, учеството на странските инвеститори на страната на продажбата е поголемо и тоа изнесува 12% и 24,9% во септември и октомври, соодветно, додека на страната на купувањето странските инвеститори учествуваат со 6,9% и 5,8%, соодветно. Покрај еврообврзницата, **во август 2009 година беше извршена распределба на специјалните права на влечење (СПВ) во износ од 56 милиони евра.** Од останатите категории во рамки на финансиската сметка, **позначајни нето-приливи се забележани кај категоријата валути и депозити (22,3 милиони евра),** пред сè како резултат на намалените нето девизни средства на банките. Од друга страна, **директните инвестиции,** во јули 2009 година за прв пат забележаа нето-одливи, што се должи исклучиво на негативната реинвестирана добивка (поголеми исплатени дивиденди). Сепак, нето-одливите во јули речиси се неутрализираа со нето-приливите во август (коишто произлегоа од меѓукомпаниското задолжување). Така, во првите два месеца од третиот квартал на 2009 година, кај странските директни инвестиции има нето-одливи во износ од 4,8 милиони евра, а според проекцијата од октомври се очекуваат нето-приливи од 26,8 милиони евра. **Негативна годишна промена бележи и нето-задолжувањето,** односно дефицитот во периодот јули-август (наспроти суфицит во истиот период од претходната година) се должи како на намалените користења, така и на зголемените отплати на долгорочни кредити и заеми.

Намалувањето на странската и на домашната побарувачка, како и влијанието на цените на енергентите и во септември 2009 година се одразија со годишно намалување на трговската размена на стоки (за 28,5% на годишна основа). Сепак, септември е втор месец по ред во кој извозот на стоки бележи забавено годишно намалување (од 25,4%, наспроти пад од 28,9% и 32,3% во претходните два месеца). Негативната годишна динамика на извозниот сектор и натаму го одразува намалениот извоз на железо и челик и на производите од нив (придонес од 63,5% во вкупниот пад на извозот), понискиот извоз на облека и текстил (придонес од 12,9%), како и понискиот извоз на нафтени деривати (придонес од 9,8%). Од друга страна, во септември, годишниот пад на увозот е засилен и достигна 30,6% (наспроти 26,4% во претходниот месец). Структурната анализа покажува дека падот на увозот на стоки е условен од намалениот увоз на енергенти, железо и челик и на производите од нив, руди и на возила, со придонес од 35,9%, 27,6%, 13,6% и 7,3%, соодветно. Ваквите движења на двете компоненти на надворешнотрговската размена условија понатамошно стеснување на трговскиот дефицит од 40% на годишна основа.

Графикон 12

Извоз, увоз на стоки и трговско салдо (остварено и проекција од октомври 2009 година)
(во милиони евра)

Извор: НБРМ.

Во периодот јануари-септември 2009 година, извозот на стоки изнесува 1.424 милиони евра и е понизок за 32,1% споредено со истиот период во 2008 година. Негативната годишна промена е резултат на намалената економска активност на нашите трговски партнери, односно на слабата странска побарувачка на домашни производи и на неповолната конјунктура на светските берзански цени на металите, што во најголем дел ја погоди домашната извозно-ориентирана металопреработувачка индустрија. Така, годишниот пад на извозот на железо и челик и производите од нив објаснува околу 70% од вкупниот годишен пад на извозот. Останатиот дел од кумулативниот пад на извозот се објаснува преку намалениот извоз на нафтени деривати и на облека и текстил (придонес од 10,6% и 8%, соодветно во вкупниот пад на извозот).

Увозот на стоки од почетокот на годината до септември 2009 година изнесува 2.611 милион евра, односно забележа годишен пад од 25,7%. Значаен дел од увозната динамика (околу 40% од вкупниот пад на увозот) се објаснува преку понискиот увоз на енергенти, којшто претставува комбиниран ефект од значајната надолна корекција на увозната цена на суровата нафта и на нафтени деривати и од понискиот увоз на електричната енергија (којшто е комбинација на намалена количинска побарувачка и на намалени цени). Останатиот дел од падот на увозот се објаснува преку намалениот увоз на железо и челик и нивни производи, на руди и на возила (придонес од 33,5%, 8,5% и 8%, соодветно, во вкупниот пад на увозот).

Позначајниот годишен апсолутен пад на увозот од извозот на стоки во анализираниот период доведе до намалување на негативниот јаз на трговското салдо за 16,3% на годишна основа. Анализирани по категории, стеснувањето на трговскиот дефицит кај стоките во најголем дел се должи на намалениот дефицит во размената на енергентите, намалениот дефицит во размената на возила, но и остварувањето на суфицит во размената на руди (наспроти дефицитот остварен во истиот период од претходната година). Придонес во понискиот дефицит имаат и намалените негативни салда кај памукот и пластичните маси. Во спротивна насока делуваат намалените суфицити на нашите основни извозни производи, односно намалениот суфицит кај размената на железо, челик и производите од нив, како и намалениот суфицит кај

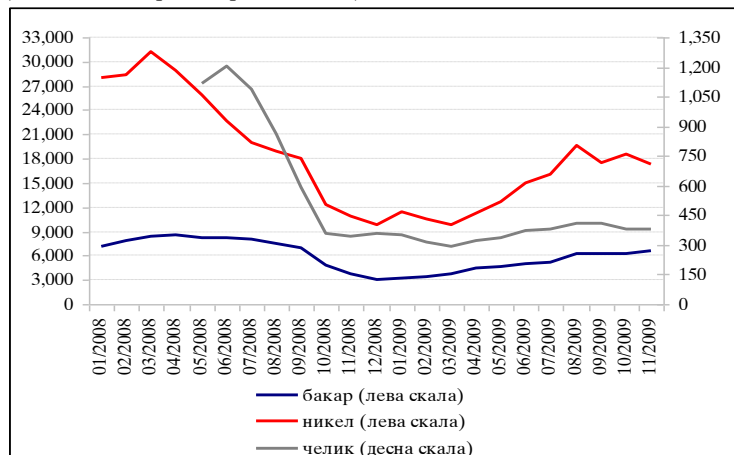
размената на облека и текстил. Стапката на покриеност на увозот со извоз на годишна основа се намали за 5,1 процентен поен и таа изнесува 54,5%.

Во октомври 2009 година, цените на металите на светските берзи имаа дивергентни движења. Имено, цените на бакарот и никелот забележаа пораст од 1,6% и 6,3%, соодветно на месечна основа, додека цената на челикот, по низата на позитивни месечни стапки, регистрира месечна стапка на пад од 8,1%.

Графикон 13

Цени на метали

(во САД-долари/метрички тони)

*Податоците за ноември 2009 година се однесуваат на периодот 01-18 на овој месец.
Извор: „Блумберг“.

5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ⁵

Во октомври 2009 година, **примарните пари**⁶ забележаа годишна стапка на раст од 10,4% (6,6% во претходниот месец), што во целост се должи на годишниот пораст на вкупните ликвидни средства на банките (од 27,3%), при регистрирано намалување на готовите пари во оптек⁷ за 9,1%. На месечна основа, примарните пари се повисоки за 7,9%, што произлегува во најголем дел од повисокото ниво на вкупните ликвидни средства на банките (за 13,1%), при регистриран умерен пораст на готовите пари во оптек од 0,4%.

Анализирано од аспект на **тековите на креирање и повлекување ликвидност**, во континуитет на движењата од претходните четири месеци, во текот на октомври 2009 година интервенциите на НБРМ на девизниот пазар повторно беа во насока на нето-откуп на девизни средства. Притоа, вкупниот износ на креирана ликвидност во банкарскиот сектор врз оваа основа во октомври изнесуваше околу 1.134 милиони денари (18,5 милиони евра). Креирање ликвидност се изврши и преку монетарните инструменти, чијашто состојба на месечна основа беше пониска за 448 милиони денари, додека

⁵ Анализата на монетарните и кредитните агрегати се темели врз податоците од новата Методологијата за изготвување стандардни форми на монетарните биланси и прегледи и новиот сметковен план (што стапи во сила од 01.01.2009 година).

⁶ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари). Без девизната задолжителна резерва, во октомври 2009 година примарните пари се повисоки за 6,8% на годишна основа.

⁷ Вклучува и готовина во благајна на банките.

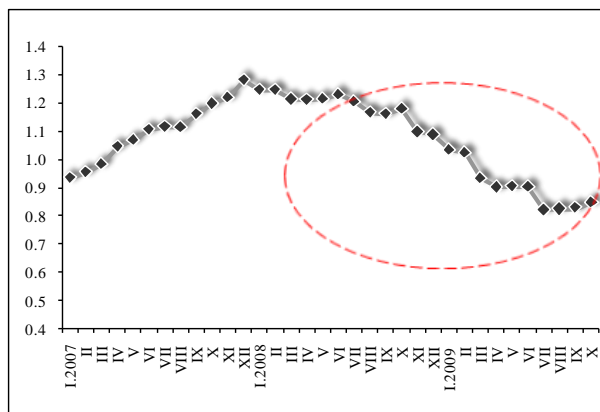
денарските депозити на државата кај НБРМ, согласно со незначителната месечна промена, немаа позначаен ликвидносен ефект. Падот на нето-позицијата на државата кај НБРМ во октомври го одразува пониското ниво на девизни депозити на државата за 1.417 милиона денари на месечна основа.

На збирна основа (јануари -октомври 2009 година), девизните трансакции на НБРМ делуваа во насока на повлекување примарни пари. Вака повлечената ликвидност во целост беше компензирана преку монетарните инструменти и нето-позицијата на државата кај НБРМ, што доведе до пораст на примарните пари во однос на крајот на 2008 година.

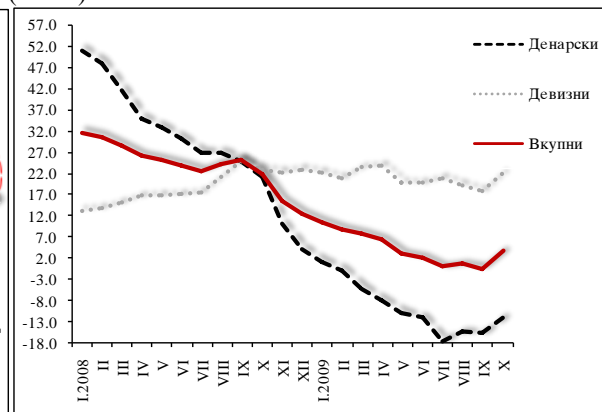
Вкупниот депозитен потенцијал на банките (со вклучени депозитни пари)⁸ во октомври забележа месечен пораст од 4.050 милиони денари, или за 2,3% (наспроти порастот од 0,1% во претходниот месец), под доминантно влијание на растот на денарските депозити, коишто се зголемија за 3,5% на месечна основа. Пораст на месечна основа беше забележан и кај девизните депозити, но со помал интензитет од 1,2%. Анализата на секторската структура покажува месечен пораст на депозитите на домаќинствата⁹ (со вклучени депозитни пари) од 2.238 милиони денари, или за 1,9%, наспроти 1,3% во претходниот месец. Она што е карактеристично за октомври е тоа што дополнителните приливи врз основа на редовната рата од обврзницата за старото девизно штедење се задржаа на денарските сметки на домаќинствата во банкарскиот сектор, што овозможи депозитите во домашна валута, за првпат од почетокот на годината да добијат доминантна улога во креирањето на новото штедење на секторот „домаќинства“. Така, во октомври денарските депозити на домаќинствата беа повисоки за 4,9% на месечна основа, наспроти 0,5%, колку што изнесуваше растот на депозитите во странска валута. Фактот што октомври претставува втор месец по ред во кој денарските депозити на домаќинствата бележат позитивна месечна промена може да значи намалување на валутниот ризик при носењето одлуки за валутната структурата на штедното портфолио од страна на домаќинствата. Позитивни поместувања беа забележани и кај депозитите на корпоративниот сектор, кои остварија раст на месечна основа од 2,7%.

Графикон 14

Сооднос денарски - девизни депозити

Годишни стапки на раст на вкупните депозити (во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

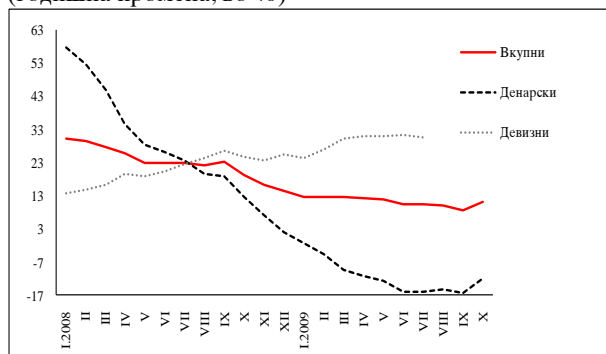
⁸ Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите вклучуваат и пресметана камата.

⁹ Се однесува на физичките лица и самостојните вршители на дејност со личен труд.

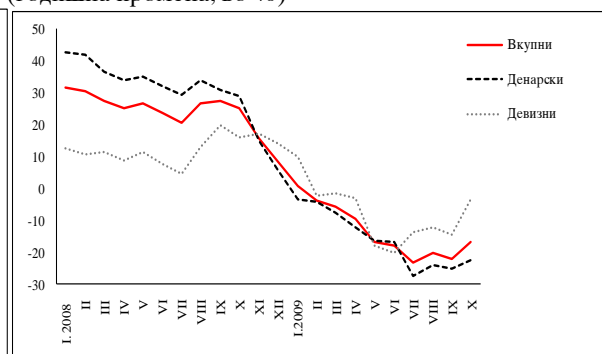
Ваквите движења, во комбинација со базниот ефект¹⁰, придонесоа за прекинување на надолниот тренд кај стапката на годишниот раст на вкупните депозити, карактеристичен од октомври 2008 година, така што вкупните депозити кај банките (со депозитни пари) во октомври се зголемија за 3,6% на годишна основа (наспроти регистрираниот пад од 0,3% во претходниот месец). Истовремено, стапката на годишниот пад кај денарските депозити од 15,8% во септември, во октомври се намали на 12,1%, додека девизните депозити на годишна основа се зголемија за 22,1% (17,7% во септември). Од аспект на секторската структура, во октомври депозитите на домаќинствата остварија годишна стапка на раст од 11,4% (8,7% во претходниот месец), додека депозитите на претпријатијата (приватни и јавни)¹¹ на годишна основа се пониски за 16,9% (наспроти 21,9% во септември 2009 година).

Графикон 15

Депозити на домаќинства
(годишна промена, во %)

Депозити на претпријатија
(годишна промена, во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

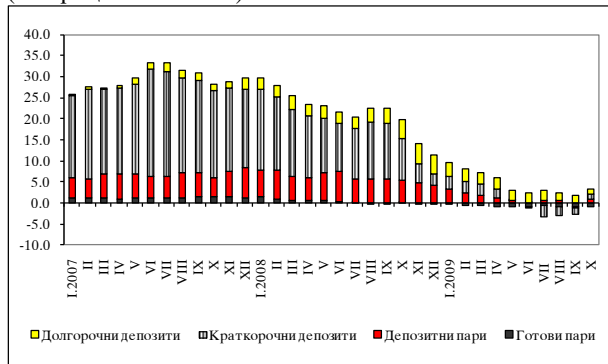
Остварувањата кај вкупните депозити, соодветно се одразија врз динамиката на најшироката парична маса $M4^{12}$, којашто во октомври 2009 година е повисока за 2,4% на годишна основа (наспроти регистрираното намалување од 1,1% во септември). Со тоа, монетарниот раст е повисок во однос на проекцијата за крајот на последниот квартал, што влијае на потенцијално остварување на повисока парична маса од проектираната (проектираната годишна стапка на раст на најшироката парична маса во декември 2009 година изнесува 0,6%). Споредено, со крајот на 2008 година, најшироката парична маса $M4$ во октомври е повисока за 2,3%.

¹⁰ Во октомври 2008 година, како резултат на психолошките притисоци од ескалацијата на светската финансиска криза беше регистрирано мало повлекување на депозити од банкарскиот сектор, што доведе до намалување на вкупниот депозитен потенцијал за 2.772 милиони денари на месечна основа.

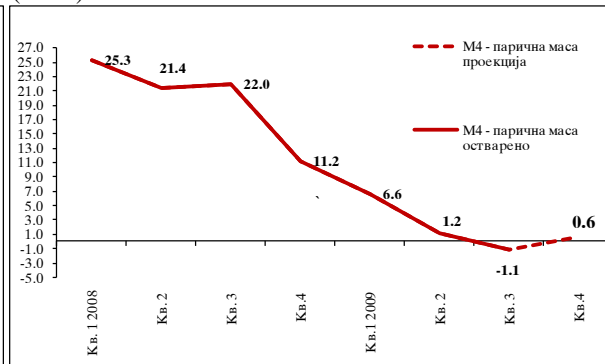
¹¹ Депозитите на претпријатијата од приватниот сектор на годишна основа се пониски за 20,5%.

¹² Анализата се однесува на паричната маса $M4$ со вклучена пресметана камата.

Графикон 16
Парична маса М4
Придонес во годишниот пораст
(во процентни поени)

Годишни стапки на раст
(во %)

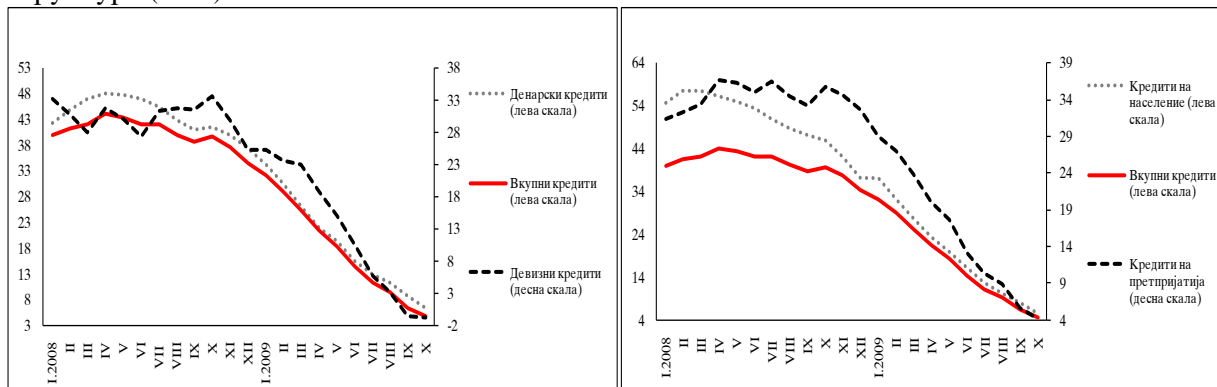

Извор: Народна банка на Република Македонија.

6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ

Месечните движењата на кредитниот пазар од почетокот на годината до октомври се карактеризираат со изразена непостојаност, како од аспект на интензитетот, така и од аспект на насоката на промената. Така, по двомесечното намалување на кредитните пласмани во август и септември, во октомври 2009 година **вкупните кредити на банките кај приватниот сектор** повторно се зголемија за 317 милиони денари, односно 0,2% на месечна основа. Месечниот раст на кредитите во поголем дел произлегува од растот на девизните кредити (пораст од 0,4%), коишто придонесуваат со 53% во зголемувањето на вкупните кредити. Преостанатиот дел од растот на кредитите произлегува од денарските кредити, кои се повисоки за 0,1%¹³. Од аспект на секторската структура, основен двигател на месечниот раст беше кредитирањето на претпријатијата (коешто се зголеми за 0,3% во однос на претходниот месец), во услови кога кредитите насочени кон домаќинствата се задржаа на речиси истото ниво како во септември.

Графикон 17
Годишни стапки на раст на кредитите на приватниот сектор според валутна и секторска структура (во %)

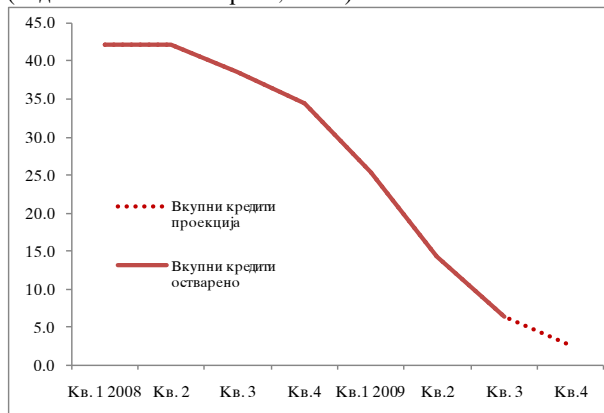
Извор: Народна банка на Република Македонија.

¹³ Вклучува денарски кредити со девизна клаузула.

На годишна основа, кредитниот раст и понатаму забавува, сведувајќи се на 4,6% во октомври (6,4% во септември 2009 година). Порастот на кредитирањето во целост се однесува на кредитирање во денари, додека девизните кредити втор месец по ред бележат негативни годишни стапки на раст (0,8% во октомври и 0,6% во септември 2009 година). Притоа, движењата кај денарските кредити и понатаму укажуваат на тренд на забавување на растот, којшто се сведе на 6,3% во октомври (8,6% во септември). Во однос на одделните сектори, поголемо забавување на кредитниот раст е очигледен кај домаќинствата, кај кои стапка на раст во октомври изнесува 5,6% (наспроти 7,9% во септември). Иако со помал интензитет, забавена динамика на кредитирање е забележана и кај корпоративниот сектор, каде што банките пласирале 4,1% повеќе кредити во однос на истиот месец на 2008 година (наспроти 5,6% во септември). Поголем придонес во порастот на вкупните кредити и натаму има корпоративното кредитирање (52,5%). Очекуваниот кредитен раст за крајот од годината, во склад со октомвриската проекција, изнесува 2,6%.

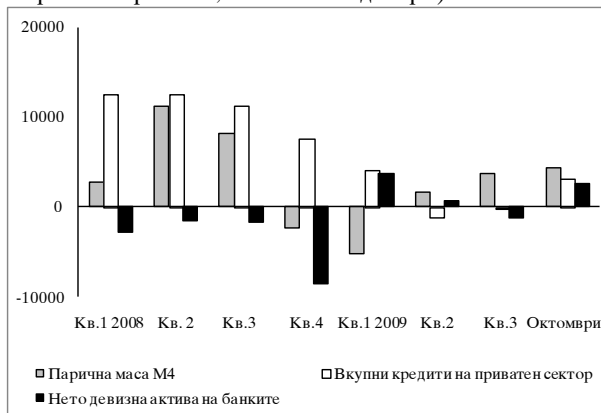
Графикон 18

Кредити на приватен сектор
(годишни стапки на раст, во %)

Извори на финансирање

(квартални промени, во милиони денари)*

*Остварувањата за октомври се збирна промена во однос на крајот на 2008 година.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Нето девизната актива на банките се намали за 19,1% во октомври 2009 година (или 605 милиони денари) во однос на претходниот месец. Ваквото намалување е регистрирано во услови на поинтензивен пораст на девизните обврски (за 864 милиони денари или 3,1% на месечна основа), при истовремен умерен пораст на девизните средства (за 259 милиони денари или 0,8%). Во однос на крајот на 2008 година, нето девизната актива е зголемена за 2.542 милиони денари, односно 94,1 пати.

7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС

На 18.11.2009 година примарните пари изнесуваа 32.343 милиони денари и во однос на крајот на октомври се намалени за 349 милиони денари, или за 1,1%. Падот кај примарните пари во целост се должи на намалувањето на вкупните ликвидни средства на банките¹⁴ за 4,8%, во услови на пораст на готовите пари во оптек за 3,5%. Во рамки на анализираниот период (01-18.11.2009 година), реализираниот нето-откуп на девизи на девизниот пазар од страна на НБРМ, како и задолжителниот депозит на банките кај

¹⁴ Се однесува на сметките на банките кај НБРМ и готовина во благајна.

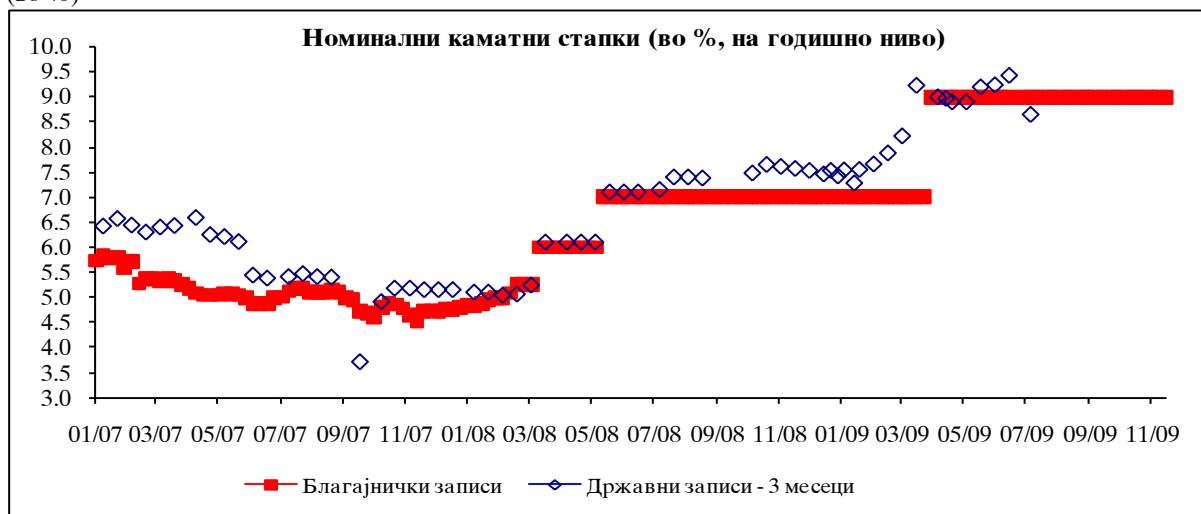
НБРМ делуваат во насока на креирање на ликвидноста, којашто делумно беше повлечена преку останатите автономни фактори како и преку аукциите на благајнички записи.

Од почетокот на ноември се одржани три **аукции на благајнички записи** (04.11.2009, 11.11.2009 и на 18.11.2009 година) врз основа на тендер со износи и фиксна каматна стапка од 9%, при што беше повлечена ликвидност од 1.838 милиони денари. Со состојба на 31.10.2009 година, бруто девизните резерви изнесуваат 1.549 милион евра и во однос на крајот на 2008 година се повисоки за 54,1 милион евра.

Во рамки на анализираниот период се одржа **една аукција на шестмесечни државни записи со девизна клаузула** (на 03.11.2009 година) со каматна стапка од 5,5%, при тендер со износи и во услови на скоро еднаква понуда и побарувачка, при што беа реализирани 2.499 милиони денари.

Во периодот 01-18.11.2009 година, **просечната меѓубанкарска каматна стапка** во просек изнесуваше 6,08% (6,36% во октомври 2009 година). Во периодот 01-19.11.2009 година, котираната просечна меѓубанкарска каматна стапка - **СКИБОР** изнесуваше 6,28% (преку ноќ), 7,36% (една недела), 9,20% (еден месец) и 9,52% (три месеци), наспроти 6,39%, 7,33%, 9,20% и 9,52%, за соодветните рочности во октомври. Меѓубанкарската каматна стапка за склучени трансакции преку ноќ - **МКДОНИА** во периодот 01-18.11.2009 година во просек изнесуваше 6,02%, наспроти 6,35% во октомври 2009 година.

Графикон 19
Каматни стапки
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во доменот на **каматната политика на банките**, во септември 2009 година, **просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити и на денарските депозити** продолжи да се зголемува, достигнувајќи го нивото од 10,3% и 7,4%, соодветно (наспроти 10,2% и 7,2% во август). Најзабележителен месечен пораст е забележан кај каматната стапка на краткорочните кредити без валутна клаузула наменети за населението од 13,5% во август на 14,1% во септември. Кај *пасивниите камајни стапки* е забележан пораст кај сите видови денарски депозити, при што најголемо зголемување

од 1,1 процентен поен е забележано кај каматната стапка на долгорочните орочени депозити со валутна клаузула на претпријатијата (од 6% во август, на 7,1% во септември). **Во рамки на девизните каматни стапки, просечната пондерирана каматната стапка на девизните кредити и девизните депозити во септември се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец, т.е. 7,6% и 3,3%, соодветно.**

Каматната стапка на денарските новоодобрени кредити, три месеци последователно се задржува на исто ниво од 10,3%, додека каматната стапка на новопримените депозити забележа пад и изнесува 5,2% (наспроти 5,3% во август). Каматната стапка на девизните новоодобрени кредити во септември изнесува 8,3% (наспроти 8,2% во август), додека каматната стапка на девизните новопримени депозити се намали за 0,1 процентен поен и изнесува 1,5%.

Набљудувано по **групи банки**, зголемување на **активните денарски каматни стапки** во септември извршиле малите банки (за 0,1 процентни поена), со што нивната активна каматна стапка изнесува 11%, додека каматната стапка кај големите и средните банки е непроменета и изнесува 9,8% и 11,1%, соодветно. Кај **пасивната каматна стапка** е забележано зголемување на каматната стапка кај големите и средни банки и тоа за 0,2 процентни поена и 0,1 процентен поен, соодветно, и изнесуваат 7,6% и 7%, соодветно. Кај малите банки, пасивната каматна стапка се задржа на истото ниво како и во претходниот месец и изнесува 5,1%. Во септември не е забележана промена на **каматните стапки на девизните кредити по групи банки**, така што тие се задржаа на истото ниво како и во претходниот месец (големи банки 7,1%, средни банки 8,8% и мали банки 12,7%). **Кај девизните депозити**, зголемување на каматната стапка е забележано од страна на малите банки и тоа за 0,2 процентни поена, така што таа изнесува 2,3%, додека кај големите и средни банки нема промена и нивните пасивни каматни стапки изнесуваат 3,2% и 3,6%, соодветно.

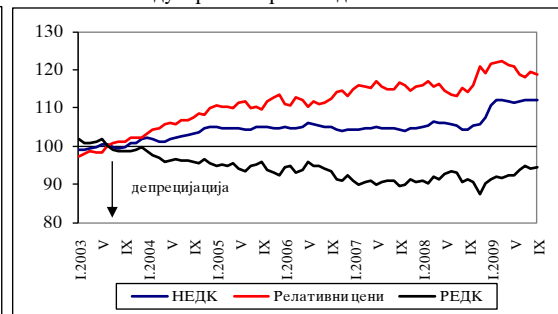
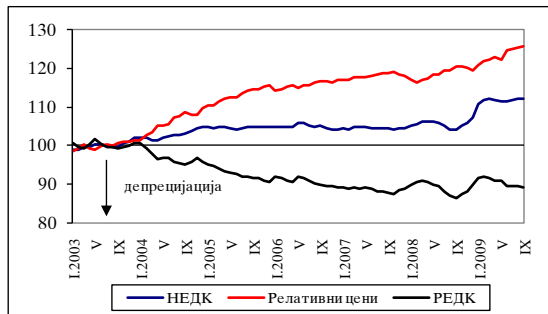
Во септември 2009 година, индексот на **реалниот ефективен девизен курс на денарот**, мерен според индексот на трошоците на живот, покажува зголемена конкурентност, односно бележи депрецијација од 0,3% на месечна основа (за разлика од апрецијацијата од 0,1% во август 2009 година). Ваквата месечна промена на РЕДК е одраз на порастот на релативните цени (раст на странските и пад на домашните цени), додека НЕДК се наоѓа речиси на истото ниво од претходниот месец. Од друга страна, на годишна и на збирна основа, РЕДК апрецира за 3,3% и 1,5%, соодветно, што се должи на годишната, односно збирната апрецијација на НЕДК (од 7,7% од 6%, соодветно), во голема мерка неутрализирана од порастот на релативните цени. Во септември 2009 година, РЕДК на денарот дефлациониран со индексот на цените на производителите на индустриски производи апрецира за 0,6% на месечна основа, што во услови на непроменети странски цени, произлегува исклучиво од растот на домашните цени на производителите на индустриски производи. Притоа, на годишна и на збирна основа РЕДК бележи апрецијација од 3,8% и 1,4%, соодветно, при што влијанието од апрецијацијата на НЕДК е делумно неутрализирано од помалиот пад на странските цени во однос на снижувањето на домашните цени на производителите на индустриски производи.

Графикон 20

Индекс на НЕДК, релативни цени и РЕДК на денарот*

дефлатор: индекс на трошоците на живот

дефлатор: индекс на цените на производителите
на индустриски производи

*Ознаката за депрецијација е за РЕДК и НЕДК. Кај релативните цени, нагорниот тренд е во прилог на депрецијација на РЕДК (и обратно).

Извор: НБРМ, ММФ-МФС за ноември 2009 година и ДЗС на Република Македонија.

За оние земји за кои нема расположливи податоци од МФС, податоците се земени од интернет-страниците на соодветните централни банки, заводи за статистика и од Еуростат.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табела 1
Инфлација и нејзините компоненти

Трошоци на живот	промена во %			придонес во процентни поени		
	X.2009	X.2009	I-X.2009	X.2009	X.2009	I-X.2009
	IX.2009	X.2008	I-X.2008	IX.2009	X.2008	I-X.2008
Вкупно	-0.4	-2.4	-0.6	-0.4	-2.4	-0.6
Исхрана	-0.7	-5.0	-1.2	-0.3	-2.0	-0.5
Производи од жито	0.0	-4.3	0.9	0.0	-0.4	0.1
Свеж и преработен зеленчук	-1.3	-13.4	-0.6	-0.1	-0.8	0.0
Свежо и преработено овошје	-6.0	-7.5	-11.3	-0.2	-0.2	-0.4
Свежо и преработено месо	0.2	5.1	7.9	0.0	0.4	0.6
Свежа и преработена риба	0.3	7.0	12.1	0.0	0.1	0.1
Свежо и преработено млеко	0.2	-9.7	-7.0	0.0	-0.6	-0.4
Свежи јајца	0.5	-7.6	1.3	0.0	-0.1	0.0
Маснотии	-3.8	-24.7	-24.9	-0.1	-0.6	-0.6
Тутун и пијалаци	0.1	3.4	4.1	0.0	0.2	0.2
Облека и обувки	0.8	0.0	0.2	0.1	0.0	0.0
Домување	0.0	2.9	5.7	0.0	0.4	0.8
Стан (станарина, вода, услуги)	0.0	0.8	2.3	0.0	0.0	0.1
Огрев и осветление	0.0	4.6	8.1	0.0	0.4	0.7
Греење и услуги	0.1	-8.2	-0.3	0.0	-0.3	0.0
Електрична енергија и осветлување	0.0	13.1	13.1	0.0	0.7	0.7
Хигиена и здравје	0.0	1.6	2.3	0.0	0.1	0.2
Култура и разонода	0.4	-6.5	-3.2	0.0	-0.3	-0.2
Сообраќајни средства и услуги	-1.4	-6.0	-9.4	-0.2	-0.8	-1.3
Течни горива и масла	-3.5	-17.0	-25.2	-0.1	-0.7	-1.0
Сообраќајни и птт услуги	0.0	0.8	0.1	0.0	0.0	0.0
Ресторани и хотели	-0.3	0.8	2.8	0.0	0.0	0.1
Останати услуги неспомнати на друго место	0.0	-0.8	-6.7	0.0	0.0	0.0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 2
Базична инфлација, продуктивност и плати

(годишни промени, %)	2007	2008	2008				2009			Последни месеци			
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	јул 09	авг 09	сеп 09	окт 09
Инфлација (CPI)	2.3	8.3	9.5	9.9	8.4	5.5	0.9	-0.6	-1.4	-1.3	-1.4	-1.4	-2.4
Базична инфлација (без храна и енергија)	0.6	2.6	2.9	2.8	2.5	2.2	1.5	0.3	0.1	0.1	0.0	0.1	-0.3
Регулирани цени	3.3	9.3	7.4	9.2	12.5	8.3	-1.6	-1.8	-3.3	-2.5	-4.5	-2.9	-2.2
Цени на производители на индустриски п-ди	2.5	10.3	10.5	13.6	15.1	2.1	-6.2	-8.8	-10.1	-11.5	-9.8	-9.0	-5.9
Продуктивност	2.3	1.7	1.5	3.6	2.0	-0.2	-3.8	-6.0	-	-	-	-	-
Номинална нето-плата*	7.9	10.4	10.5	9.9	10.7	10.3	12.7	13.4	-	10.7	11.2	-	-
Реална нето-плата*	5.5	1.9	0.9	0.0	2.1	4.5	11.8	14.1	-	12.1	12.7	-	-

*Од јануари 2009 година податокот е коригиран од структурната промена поради примената на концептот за бруто-плати, кој ги вклучува надоместоците за храна и превоз во платите.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Табела 3
Индустриско производство и останати дејности од економијата

(годишни промени, %)	2007	2008	2008				2009			Најнови податоци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Јул-09	Авг-09	Сеп-09
Бруто домашен производ	5.9	4.9	5.6	6.7	5.8	2.0	-0.9	-1.4	-	-	-	-
Индустриско производство	3.7	5.5	5.8	12.0	13.0	-7.7	-10.8	-13.2	-13.1	-19.8	-9.8	-9.9
Градежништво	7.6	25.6	29.1	55.7	-2.0	31.5	0.0	14.7	-	-0.3	-1.0	-
Трговија	23.1	10.5	19.1	19.8	12.4	-0.5	-8.7	-11.0	-	-6.8	-5.8	-
Телекомуникации	15.6	8.9	12.1	7.4	10.1	6.4	7.4	5.7	-	7.9	6.6	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 4
Селектирани дејности од индустријата

Селектирани индустриски дејности (годишни промени, %)	2006	2007	2008	2008				2009			Септември 2009	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	промена, %	придонос, п.п.
Вадење руди и камен	28.0	9.8	0.4	11.9	13.6	3.4	11.2	-12.6	-19.2	-11.3	-2.5	-0.1
Производство на прехранбени производи и пијалаци	0.1	7.7	1.2	5.3	6.0	6.1	11.9	-2.5	-0.1	-1.8	-3.4	-0.5
Производство на тутунски производи	5.5	-0.8	0.1	13.8	15.4	1.0	-18.1	-2.1	2.6	-5.5	-0.7	0.0
Производство на предмети за облека	-3.7	-14.5	-2.0	-16.5	-22.7	-23.4	-18.8	-23.7	-16.9	-1.6	-0.5	0.0
Печатење	-17.9	-12.2	1.6	7.8	72.2	68.4	85.3	2.6 пати	54.4	-2.7	6.2	0.2
Производство на деривати на нафта	12.3	-2.4	0.1	3.3	50.9	1.1	-30.9	9.2	-27.2	-36.3	-88.6	-2.6
Производство на други неметални минерали	14.0	3.8	-0.3	-10.9	-3.2	-9.9	15.0	-17.0	-4.3	-11.8	-11.2	-0.7
Производство на основни метали	11.8	34.3	-1.0	9.5	15.7	-3.3	-45.7	-61.6	-52.3	-42.2	-35.5	-4.0
Производство на метални производи во металопрабитувачката фаза, освен машини и уреди	5.7	45.6	2.6	29.7	11.8	3 пати	-22.0	35.0	-12.9	-2.8	9.3	1.9
Производство на електрични машини и апарати	3.7	-24.4	0.6	45.6	64.9	32.4	-10.6	1.0	-13.5	-51.6	-40.8	-1.1
Производство на други сообраќајни средства	-6.9	33.4	-0.3	9.8	143.1	-47.9	-70.6	-60.5	-71.5	-21.0	43.7	0.2
Рециклажа	12.8	-35.6	0.5	105.6	262.2	12.5 пати	-34.9	-74.2	-10.6	7.6	6.7	0.0
Снабдување со електрична енергија, гас, пара и топла вода	-0.6	-9.5	-0.3	-0.8	1.9	1.9	-12.2	-1.6	15.6	10.4	4.6	0.3

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 5
Биланс на плаќања^{1,3}
(во милиони евра)

	2008				2008	2009								2009		2009
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Кв.1	Кв.2	
I. Тековна сметка	-173.1	-210.7	-68.3	-401.2	-853.3	-115.7	-94.4	-133.1	-67.5	-10.1	-20.4	25.1	21.5	-343.2	-97.9	-394.5
СТОКИ, нето	-374.2	-464.0	-419.9	-492.6	-1,750.7	-143.0	-152.0	-151.6	-142.6	-79.7	-116.6	-120.6	-111.3	-446.6	-338.9	-1,017.4
Извоз, ф.о.б	611.6	735.8	745.2	591.6	2,684.2	113.7	136.7	149.9	155.0	164.5	171.7	186.1	162.1	400.3	491.3	1,239.7
Увоз, ф.о.б /2	-985.8	-1,199.9	-1,165.1	-1,084.2	-4,434.9	-256.7	-288.6	-301.5	-297.6	-244.2	-288.4	-306.7	-273.4	-846.8	-830.2	-2,257.2
УСЛУГИ, нето	0.5	-7.6	29.6	-18.1	4.3	-1.5	3.5	-3.0	0.8	-4.1	2.1	9.5	9.1	-1.0	-1.2	16.5
ДОХОД, нето	23.8	0.7	-14.4	-101.0	-90.9	-13.3	-4.8	-6.9	-2.4	-10.7	-5.3	-5.7	-6.8	-25.1	-18.4	-55.9
од кој: камата, нето	-5.8	-11.7	-11.0	-17.8	-46.3	-9.8	-5.3	-7.7	-5.6	-6.4	-5.5	-7.7	-4.1	-22.8	-17.5	-52.0
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	176.8	260.3	336.4	210.5	984.0	42.1	58.8	28.4	76.7	84.5	99.4	141.9	130.5	129.4	260.6	662.3
Официјални	7.7	21.5	10.9	7.9	47.9	3.0	1.5	5.8	5.5	1.9	5.4	2.8	4.1	10.3	12.9	30.1
Приватни	169.1	238.8	325.6	202.6	936.1	39.2	57.4	22.6	71.1	82.5	94.0	139.1	126.4	119.1	247.7	632.3
II. Капитална и финансиска сметка	184.3	221.3	56.4	389.2	851.2	100.9	92.1	133.0	71.5	15.5	27.8	-35.5	-21.2	326.1	114.8	384.1
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	-0.8	-2.6	-0.5	-8.3	-12.2	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	1.6	4.2	3.0	0.8	1.7	9.7
Капитални трансфери, нето	-0.8	1.1	-0.5	-0.8	-1.1	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	1.6	4.2	3.0	0.8	1.7	9.7
Официјални	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Други	-0.8	1.1	-0.5	-0.8	-1.1	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	1.6	4.2	3.0	0.8	1.7	9.7
Стекнување/располагање со	0.0	-3.7	0.0	-7.5	-11.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	185.1	223.9	56.9	397.6	863.5	100.9	91.7	132.7	71.6	15.2	26.2	-39.7	-24.2	325.3	113.1	374.4
Директни инвестиции, нето	142.5	111.5	74.8	80.5	409.4	26.4	25.9	1.3	31.7	17.9	7.5	-31.1	26.2	53.6	57.1	105.9
Порfolio инвестиции, нето	-8.3	-10.8	-8.3	-23.3	-50.7	-4.7	-3.7	-10.8	-8.6	-0.5	-3.3	161.3	-9.3	-19.1	-12.4	120.5
Други инвестиции, нето	43.0	146.7	118.0	145.5	453.2	-8.6	32.7	13.8	-10.2	-36.4	62.7	20.4	72.1	37.9	16.1	146.6
Трговски кредити, нето	-40.4	87.7	-21.2	-41.7	-15.7	2.4	21.1	29.5	12.8	-16.0	4.8	-16.5	29.6	53.0	1.6	67.7
Заеми, нето	11.2	41.2	82.4	90.8	225.6	-9.5	4.8	2.1	3.8	2.2	-8.1	-3.6	0.5	-2.6	-2.1	-7.8
Валутни и депозити, нето	60.8	7.7	52.0	86.9	207.4	-4.4	4.2	-21.9	-29.0	-25.3	60.3	38.3	-16.0	-22.1	6.0	6.2
од кои: монетарна власт, нето	10.7	5.9	0.0	-0.5	16.0	-4.0	-0.3	0.7	-0.4	0.4	1.0	1.5	0.3	-3.6	1.0	-0.8
комерцијални банки, нето	47.2	9.2	41.0	137.2	234.6	-10.5	-3.5	-42.0	-32.9	-25.2	59.4	41.3	-13.4	-56.0	1.3	-26.8
останати сектори, нето	2.9	-7.4	11.0	-49.7	-43.2	10.1	8.0	19.4	4.2	-0.4	0.0	-4.5	-2.9	37.5	3.7	33.8
Други, нето	11.3	10.1	4.8	9.5	35.8	2.9	2.6	4.1	2.3	2.6	5.7	2.2	58.1	9.6	10.6	80.4
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /4	8.0	-23.5	-127.6	194.8	51.6	87.7	36.7	128.4	58.7	34.2	-40.6	-190.3	-113.3	252.8	52.2	1.5
III. Грешки и пропусти	-11.2	-10.6	11.9	12.0	2.1	14.7	2.3	0.1	-4.0	-5.4	-7.5	10.4	-0.3	17.2	-16.9	10.4

1/ Претходни податоци.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на прирачникот за платен биланс од ММФ.

Пресметката на ц.и.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот ц.и.ф. изнесува 4,14%

За 2006, 2007 и 2008 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

3/ Промени во методологијата: Податоците за платниот биланс за 2008 год. вклучуваат проценки на вредностите на одредени елементи во ставките директни инвестиции и доход - врз основа на податоците од новиот извор на податоци (годишен прашалник за странски вложувања ДИ-22) расположиви заклучно со 2007 година

4/ Без монетарно злато и курсни разлики

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 6
Надворешнотрговска размена
(во милиони евра)

	IX.2009		IX.2009		IX.2009		I-IX.2009	
	IX.2009	I-IX.2009	VIII.2009	%	IX.2008	%	I-IX.2008	%
Вкупна размена	442.2	4,035.0	-4.8	-1.1	-176.6	-28.5	-1,576.8	-28.1
Извоз	181.3	1,423.6	18.9	11.7	-61.8	-25.4	-673.0	-32.1
Увоз	260.9	2,611.4	-23.8	-8.3	-114.8	-30.6	-903.9	-25.7
Салдо	-79.7	-1,187.8	42.7	-34.9	53.1	-40.0	230.9	-16.3

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 7
Монетарни движења, октомври 2009 година

	31.07.2009	31.08.2009	30.09.2009	31.10.2009	месечна промена (31.10.2009/ 30.09.2009)		годишна промена (31.10.2009/ 31.10.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>							
Парична маса М4	191,593	195,704	195,732	199,943	4,211	2.2	2.4
Готови пари во оптек ¹	15,299	14,766	14,456	14,604	148	1.0	-11.9
Денарски депозити ²	81,514	83,793	84,152	87,009	2,857	3.4	-11.4
Девизни депозити	94,780	97,145	97,124	98,330	1,206	1.2	22.1
Вкупни депозити	176,294	180,938	181,276	185,339	4,063	2.2	3.7
Примарни пари	42,160	42,675	41,760	45,060	3,300	7.9	10.4

¹ Се однесува на готови пари во оптек, без готовина во благајна на банките.

² Вклучува депозитни пари и депозитни пари на останати финансиски институции кај НБРМ

	31.07.2009	31.08.2009	30.09.2009	31.10.2009	месечна промена (31.10.2009/ 30.09.2009)		годишна промена (31.10.2009/ 31.10.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>							
Кредити на приватен сектор	175,710	175,326	175,067	175,384	317	0.2	4.6
Во денари	137,406	137,151	137,052	137,201	149	0.1	6.3
Во странска валута	38,304	38,175	38,015	38,183	168	0.4	-0.8
Нето девизна актива на банките	1,908	2,834	3,174	2,569	-605	-19.1	4.7

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 8
Монетарни агрегати
(во %)

во %	период во однос на претходен период								годишна промена							
	2008				2009				2008				2009			
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Октомври	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Октомври
М0	-8.8	13.5	-0.02	4.4	-10.2	1.7	11.8	7.9	16.6	22.2	19.6	8.0	6.4	-4.7	6.6	10.4
М1	-5.9	11.2	1.50	7.8	-13.5	1.8	0.6	2.5	24.3	30.2	22.2	14.5	5.2	-3.6	-4.5	-0.2
М4	1.6	6.3	4.3	-1.2	-2.6	0.8	2.0	2.2	25.3	21.4	22.0	11.2	6.6	1.2	-1.1	2.4
М4-денарски дел	-1.4	6.6	2.0	-3.2	-9.5	-0.7	-1.7	3	33.5	24.7	20.0	3.9	-4.7	-11.3	-14.5	-11.4

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 9
Депозити на приватниот сектор*
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.10.2009	износ	%	износ	%	
Вкупни депозити на приватен сектор*		181,947	4,050	2.3	6,282	3.6	
Денарски депозити	Домаќинства	40,008	1,874	4.9	-5,458	-12.0	
	Претпријатија	35,036	611	1.8	-10,159	-22.5	
	Вкупно	83,617	2,844	3.5	-11,508	-12.1	
Девизни депозити	Домаќинства	79,015	364	0.5	17,593	28.6	
	Претпријатија	18,068	807	4.7	-677	-3.6	
	Вкупно	98,330	1,206	1.2	17,790	22.1	
Вкупни депозити на домаќинства		119,023	2,238	1.9	12,135	11.4	
Вкупни депозити на претпријатија		53,104	1,418	2.7	-10,836	-16.9	

*Вклучува депозитни пари

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 10
Кредити на приватниот сектор
(во милиони денари)

		состојба		месечна промена		годишна промена	
		31.10.2009	износ	%	износ	%	
Вкупни кредити на приватен сектор		175,384	317	0.2	7,778	4.6	
Денарски кредити	Домаќинства	68,269	46	0.1	4,293	6.7	
	Претпријатија	68,788	87	0.1	3,968	6.1	
	Вкупно	137,201	149	0.1	8,091	6.3	
Девизни кредити	Домаќинства	3,881	-34	-0.9	-491	-11.2	
	Претпријатија	34,222	206	0.6	117	0.3	
	Вкупно	38,183	168	0.4	-313	-0.8	
Вкупни кредити на домаќинства		72,150	12	0.0	3,802	5.6	
Вкупни кредити на претпријатија		103,010	293	0.3	4,085	4.1	

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела11
Каматни стапки

	октомври 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	9.00	0.0	2.0
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари (МБКС)*	6.64	-0.3	1.5
Каматна стапка на државни записи со рок на достасување од три месеци**	/	/	/
	септември 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Пондирани активни каматни стапки на банките	10.3	0.1	0.7
Пондирани пасивни каматни стапки на банките	7.4	0.2	1.3

*се однесува на билатералните тргувања.

** во октомври не е одржана аукција на тримесечни државни записи

Извор: Народна банка на Република Македонија.